

Puhe Paasikivi-Seurassa
Matti Vanhanen 26.11.2012

Arvoisat Paasikivi-Seuran jäsenet,

lämmين kiitos kutsua tulla puhumaan tähän tilaisuuteen. Katson, että kahden vuoden hajuraon jälkeen voin jo vapaasti spekuloida tarkkailtavilla asioilla siten, että puhe ymmärretään tulkita ulkopuolisen arvioitsijan havainnoiksi.

"- Kyse ei ole integraatiosta tai kansallisesta itsenäisyydestä vaan siitä, mitä voimme tehdä yhdessä ja mihin kansallisvaltiot pystyvät."

Näin kommentoi Saksan valtiovarainministeri Wolfgang Schäuble noin kuukausi sitten Europa nach der krise -seminaarissa käytävää keskustelua millaiseen unioniin ja sen rakenteisiin Eu tämän kriisin seurauksena päätty.

Suomessa ei kannata laittaa päätä pensaaseen eri puolilla unionia käytävästä tulevaisuuskeskustelusta. Samat tahot, jotka ovat joka vaiheessa kaivanneet unionista perinteisin termein mitattuna demokraattisempaa ajavat myös tämän kriisin ratkaisuksi ja seuraukseksi järjestelmää, jota yhdistää valtiollinen käsite liittovaltio.

Kyse heidän agendassaan ei ole vain talouskriisin aikana ja sen jälkeen tarvittavasta talouspoliittisen yhteistyön tiivistämisestä -ja ehkä yhteisvastuusta - vaan myös ajatuksesta saada unionille parlamentin ja ehkä vaaleilla valitun presidentin kautta suurempi legitiimisyys.

Kaksikamarinen parlamentti, parlamentille poliittisesti vastuunalainen komissio hallituksena, suuremmat omat varat eli jonkinlainen eu-vero jne tyypilliset elementit federaatiolle eivät kuitenkaan mielestäni ole ainoat keinot vahvistaa unionitason työn legitimizeettiä. Tälle pitää olla myös vaihtoehtona enemmän kansallisvaltioihin pohjautuva malli.

Pulma vain on se, että federaation puolesta ajattelevat ja kokoavat voimia lukuisat tahot: parlamentin sisällä on paljon hankkeen ajajia, erilaiset thinktankit, Eurooppa-yliopistot jne toimivat aktiivisesti mallien pohtimiseksi. Ja ne tekevät Euroopan kannalta sinällään arvokasta työtä. Lisäksi suurelle osalle kansalaisia erityisesti Keski-Euroopassa liittovaltio näyttäytyy hyvänä, heillä on kokemusta siitä ja kokevat liittovaltiorakenteella saavan omille valtioilleen tai osavaltioilleen aikaisempaa selkeämmän ja vahvemman roolin kun toimivallat on selkeästi jaettu ja rajattu.

Pulmallista mielestäni on se, että mikään tai mitkään tahot eivät tee yhtä systemaattista ajattelu- tai lobbaustyötä toisenlaisen mallin puolesta. Unionitason päätöksenteko voi hakea legitimitettinsä ja hyväksyttävyytensä kansalaisten silmissä myös kansallisvaltioiden kautta. Niillä on parlamenttivaalit ja hallitukset, jotka edustavat vaalien kautta kansaa ja joilla on mandaatti tehdä toisten kanssa eurooppalaisia ratkaisuja.

Nykyinen järjestelmähän perustuu pääosin tähän. Olin kahdessa hallitusten välisessä konferenssissa eli hvk:ssa Suomen edustajana neuvottelemassa Eu:n perussopimuksia ja tunnen hyvin kuinka siinä vaiheessa suuri osa jäsenmaista ajattelee hyvin samalla tavalla kuin Suomessa ajatellaan. Perustuslaillisen sopimuksen neuvotteluissa saimme yhdessä Itävallan kanssa koordinoitua 15-16 like-minded maan yhteistyötä. Mutta se oli silloinkin enemmän reagointia konventin ja puheenjohtajamaan ehdotuksiin - ei omatoimista uuden luomista.

Ne, jotka haluavat syventää järkevissä asioissa yhteistyötä menemättä liittovaltiorakenteisiin, eivät tee etukäteen mitään mallinsa hyväksi.

Suomella olisi hyvät edellytykset koota yhteistyötä pohtimaan tulevaisuuden Eurooppaa jäsenvaltioiden yhteistyön pohjalta.

EU:n kehityksessä tie vapaakauppa-alueesta kilpailua tasoittaviin standardeihin, vääristävien valtiontukien kieltämiseen jne. johti lopulta siihen, että myös vaihtelevien valuuttakurssien erot oli järkevä eliminoida yhteismarkkinoiden toimimiseksi. Yhteinen rahapolitiikka ei ole kuitenkaan riittänyt vaan sen tueksi tarvitaan järeämpiä toimia: tarvitaan kuria ja sanktioita, joita käytetään jäsenvaltioiden pitämiseksi yhteisissä kriteereissä, tarvitaan päätöksentekosäännöt ja kriisivälineet kun kriisejä edellisestä huolimatta tulee ja tarvitaan talouspolitiikan yhteensovittamista ylilyöntien ennaltaehkäisemiseksi ja toivottavasti myös eurooppalaisen kilpailukyvyn parantamiseksi.

Näistä viimeiselle – talouspoliittisen koordinaation lisäämiselle – ei löydy ehdotonta mallia, mikä olisi järkevää. Sen syvyyden taso on suhteellinen ja harkittavissa. EU:n kilpailukyky tarvitsee taakseen sisäistä dynamiikkaa ja Euroopan sisällä erilaisten järjestelmien kilpailuakin jotta emme betonoidu. Mutta toiset ajattelevat, että tarvitaan lisää yhteistyötä myös sosiaalipolitiikan, työpolitiikan ja ehkä verotuksen harmonisoinninkin puolella. Transaktiovero on tästä esimerkki. Yhteistyön syvyys talouspolitiikassa on siis täysin määrittämätön otsikko.

Pidän selvänä sitä, että uuden HVK:n kautta Eurooppa ei kykene pitkään aikaan löytämään merkittävää tiivistämiseen tähtäävää uudistusta – eriseuraisuutta on aivan liikaa. Siksikin olisi järkevää etsiä kolmanteen kohtaan liittyen jäsenvaltioiden keskinäiseen poliittiseen tahtoon perustuvaa riittävää yhteistyötä pyrkimättä institutionaalsiin ratkaisuihin tai unionin toimivallan lisäämiseen tämän saavuttamiseksi.

Mutta tästä arviostani huolimatta voi ilman HVK:ta tapahtua muuta.

Kuvaavaa sille, että pitkää hyppyä ei tulla näkemään oli samaisessa konferenssissa kuulemani Ranskan valtiovarainministeri Pierre Moscovicin vastaus kysymykseen miksi meillä ei ole yhtä armeijaa vaan 27 armeijaa : "this comes very near soul of nations."

Mutta hänkin kuului niihin, joiden mielestä vuoden 2014 Euroopan parlamentin vaaleista tulee "koalitio" -vaalit. Eli EP-vaalien tuloksella ratkaistaan komission kokoonpanoa. Lisäksi hän kannattaa eurorakenteita, presidenttiä ja hänen johtamia kuukausittaisia huippukokouksia.

Pascal Lamy ja vanha kansleri Helmut Smhith ilmoittivat että eivät usko suoraan presidentin vaaliin.

Heti kun keskustellaan millainen poliittinen unioni voisi olla, mielipiteet alkavat jakautua em. kuvaamalla tavalla.

Perussopimuksia ei muuteta kuin yksimielisyydellä ja tällä hetkellä ei ole suoraan sanottuna mitään mieltä ajatella uusia perussopimusneuvotteluja.

Mutta tämä fakta ei poista sitä ilmiselvää tarvetta, että eurokriisin jälkeen jotain on tehtävä. Yhteisvastuulliset päätökset eivät voi syntyä ellei ole tiiviimpää talousunionia/poliittista unionia, jolla voidaan varmistaa että toista kertaa ei tulla naapureiden pussille.

Siksi näenkin kaksi jossain määrin mahdollista rinnakkaista uraa.

Ensimmäiseksi sellainen keskustelu vahvistuu, jossa osa jäsenmaista haluaa edetä kohti tiiviimpää talousunionia toisten voimatta sitä estää. Tämä tapahtuu tai voi tapahtua vain jos Saksa ja Ranska haluavat keskenään sitä. Kuinka paljon me Suomessa tiedämme siitä, mitä näiden kahden maan välillä nyt keskustellaan?

Nicolas Berggruen instituutin taustapapereissa puhutaan idea-asteella termistä "limited European Federation". Tällä ei ensisijassa eikä yksin tarkoiteta maantieteellisesti rajattua aluetta, joka sekin sisältyy ideaan, vaan sisällöllisesti rajoitettua toimivaltaa federaatiolle. "Trade, finance, immigration, security ja environment" kuuluisivat tehtävään. Kaikki muut palautettaisiin kansallisvaltioiden itsemääräämisoikeuteen. Tällä selkeällä jaolla halutaan lisätä kansalaisten hyväksyntää federaatiolle.

Kansallisesti on äärimmäisen tärkeää, että meitä ei yllätetä keskeisten valtioiden toimesta. Me emme ole menneet kaikkiin ytimiin. Ensimmäinen, josta jäimme ulos, oli perheoikeutta ajava tiiviimpi yhteistyö. Olemme halunneet kohta kymmenen vuotta pitää tapauskohtaisessa harkinnassamme sen, mihin kaikkeen yhteistyöhön osallistumme tietäen kuitenkin sen, että omiinkin asioihimme vaikutamme parhaiten olemalla mukana.

Mikäli kävisi niin, että Keski-Euroopassa päädyttäisiin siihen, että eurokriisin ratkaisemiseksi on käytettävä enemmän yhteisvastuuta ja sen seurauksena on mentävä tiiviimpään talous- ja poliittiseen liittoon, joka pystyy jatkossa estämään koetut ylilyönnit, niin missä on Suomen paikka tässä? Mitä olisi olla yhteisessä valuutassa, mutta ulkona päätöksenteon ytimeistä?

Minulla ei ole faktaa siitä, että Saksan ja Ranskan välillä keskusteltaisiin tiiviimmistä yhteistyöstä, mutta loogista se olisi. Molempien maiden molemmat pääpuolueet suhtautuvat periaatteessa lämpimästi tiivistyvään yhteistyöhön ja eurokriisin ratkaiseminen saattaa edellyttää askelta nähtyä suurempaan yhteisvastuuseen.

Tällaisessa yhteistyössä korostuisi meidän ja naapurimaidemme tekemät erilaiset ratkaisut eikä ole ilman analyseja varma kenen eduksi. Se olisi meille erittäin vaikea valintatilanne.

Toinen mahdollinen kulku-ura on se, että poliittinen kenttä odottamatta institutionaalisia ratkaisuja yrittää EP-vaalien kautta nykyisillä sopimuksilla hyppyä kohti ns. demokraattisempaa Eurooppaa. Tässä mallissa eurooppalaiset puolueet asettavat kukin itselleen komission puheenjohtaja-ehdokkaan ja Euroopan parlamentti ei sitten hyväksy muunlaista komissiota kuin tämän poliittisen prosessin hyväksymää.

Pitkälle vietyinä se johtaisi poliittiseen koalitiokomissioon. Tiukalle vietyinä parlamentti voisi hyväksymisoikeuttaan kiristysvälineenä käyttäen ajaa mallin läpi, jonka jälkeen uusi komission puheenjohtaja ja komissaarit olisivat kuuliaisia vain parlamentille. Tällainen tuskin toteutuu tyylipuhtaana, koska monet jäsenmaat eivät suostuisi parlamentin pompotteluun komissaariehdokkaiden kohdalla, mutta komission puheenjohtajan kohdalla näin voi käydä jos suurten puolueiden joukosta löytyy halukkaita julkisia puheenjohtajaehdokkaita kiertämään vaalikampailussa vaalikentillä.

Ensimmäinen vaikutus tällä olisi siihen, että komissio itsenäisyytensä sijasta olisi selvästi alisteinen parlamentille.

Me olemme Suomessa korostaneet vahvaa ja itsenäistä komissiota suhteessa parlamenttiin ja neuvostoon, koska vain sellainen voi ottaa aidon objektiivisesti kantaa myös pienten jäsenmaiden joskus perusteltuihin intresseihin.

Haluan tällä sanotulla kannustaa siihen, että meillä Suomessa käydään tulevaisuuskeskustelua ja ryhdytään hakemaan jäsenvaltiopohjaista tiiviimmän yhteistyön mallia, joka voisi pitää unionin kokonaisuena ja jossa tiiviimpi yhteistyö talouspolitiikan yhteensovittamisessa unionin toimivaltasäännösten sijasta perustuu jäsenvaltioiden keskinäiselle poliittiselle tahdolle. Tälle ajattelulle löytyy varmasti kumppaneita Euroopasta.

Tämän pohjana on käsitykseni siitä, että yhteinen rahapolitiikka vaatii rinnalleen tiiviimpää talouspoliittista yhteistyötä.

Mahdollinen skenaario on myös sellainen, jossa tämän kriisin kanssa kuljetaan vuodesta toiseen hiljalleen ja selvitään aikanaan jotenkin. Mutta tällaisen lopputuloksena olisi unioni, josta ei ole iloa kenellekään ja joka olisi maailmanpoliittisesti todella heikko. Tämä on vallalla oleva kehityssuunta.

En ole enää kaikkien tietovirtojen äärellä, mutta näyttää hyvin selvältä, että talouskriisistä ei päästä selville vesille ennen kuin osa eurooppalaisista pankeista on putsattu ja terveet osat pääomitetu. Pelkkä EKP:n likviditeettiä turvaava raha ei riitä, se ei kunnosta taseita. Tappiot on kirjattava ja uutta omaa rahaa peliin.

Kun tietää, että osassa maita pankkisektori on moninkertainen kotimaansa vuosittaiseen kansantuotteeseen nähden, niin todennäköistä on se, että riittävää pääomittamista ei voi syntyä kuin toimimalla myös maarajojen ylitse. Osa kotimaista on julkisten alijäämiensä takia liian heikkoja pääomittamiseen eikä niiden muilla pankeilla ole resursseja ostaa ja fuusioida.

Vaikka emme välttämättä rakasta pankkeja, niin ne ja niiden taseet ovat osa elämäämme. Ne ovat osa markkinatalouden toimintaa ja niiden sisällä ja välisissä suhteissa oleva häiriö hyydyttää kaiken merkittävän liiketoiminnan äkkiä.

Me emme hetkessä voi mitään sille, että pankkirahoituksella on ollut ja on niin keskeinen asema taloudessamme. Osa kriisin johtopäätöksiä saisi olla se, että Euroopassa oman pääoman ja vieraan pääoman suhde tervehdytettäisiin ja oma pääoma saisi yhtä lempeän kohtelun verotuksessa kuin pankkiraha. Yrityksille tarvitaan myös pankkien ja niiden taseista riippumattomat suorat velkakirjamarkkinat yleisön suuntaan. Liiallinen velkavivuttaminen olisi saatava historiaan ja korostettava enemmän oman pääoman merkitystä. Se loisi vakautta.

Nämä ovat megaluokan talouspoliittisia kysymyksiä, joiden ratkaisemiseksi tarvitsemme Euroopan laajuista politiikkaa, jonka seurauksena saamme aikaisempaa paremman markkinatalousmallin.

Jos kovin pitkään joudutaan odottamaan, syntyy äkkiä kilpajuoksu, jossa kukin 27stä jäsenmaasta hakee nollasummakilpailussa vain itselleen uudistuksia - joista suuri osa hakee vain kilpailuetua lähinaapureihinsa. Eurooppalaisesta ideasta ei silloin jää paljoa jäljelle.

Tässä kaikessa peräänkuuluttaisin myös sitä asennetta, että haetaan ratkaisua itse kriisiin eikä politiikkaa joka miellyttää oman maan äänestäjiä.

Jos päätettyjen laajojen kriisitoimien toimeenpanossa viivytellään eikä kriisi asetu, odottaa loppupäässä yhteisen velan kysymys. Ja vakuutan, että sen käsittely ei tule olemaan Euroopalle helppo aihe.

Kaikista tiivistämispuheista riippumatta on mahdollista, että yhteistyön sijasta jokainen yrittää vain pelastaa oman nahkansa. Hollannin viiden prosentin yhteisövero patenttituloista on vain yksi esimerkki siitä, että jokainen joutuu lopulta miettimään, millä pärjää.

Mutta vääränlainen maakohtainen kilpailu tuottaa lopulta hajanaisen ja poliittisesti tehottoman unionin.

Meitä jokaista pitää kiinnostaa se, että miten eurooppalainen edunvalvonta sellaisissa globaaleissa kysymyksissä kuin turvallisuus, ilmastonmuutos, kauppa ja energia sujuvat. Onko meillä vaikutusvaltaa vai kokoontuvatko Obama ja Xi Jinping keskenään ja muodostavat G2:n.

Eurooppa voi myös Suomelle elintärkeissä kysymyksissä olla vaikutusvaltainen vain kun talous on kunnossa ja se puhuu yhdellä äänellä.

Missä presidentti Rompoy tai lady Asthonin ääni maailman kysymyksissä on viime aikoina kaikunut?

Huomasin, että Ranskan presidentti ilmoitti tunnustavansa Syyrian opposition maansa edustajaksi. Eikö tällainen linjaus olisi kuulunut unionin tehtäväksi?

Koko Arabikeväässä Eurooppa haki paikkaansa.

Usa ja Venäjä markkeerasivat oman paikkansa selkeästi Tyynenmeren maiden huippukokouksessa - eivät jättäneet areenaa vain Kiinalle. Onko Euroopalla suurissa kuvioissa samaa kykyä?

EU:n on vaikea näkyä ja saada sanaansa kuuluviin heikkona jos EU:n suurten maiden johtajat eivät halua antaa yhteisille edustajillemme riittävää asemaa.

Tässäkin pienet maat kohta kysyvät, mitä lisäarvoa saamme unionista, ellei se täytä tehtävänsä.

Mutta eivät suuretkaan EU-maat yksin pysty vaikuttamaan. Saksan väestöosuus yksin on kohta vain prosentti maailman väestöstä. Ranska, italia ja Britannia ovat jo sillä tasolla. Kyllä niissäkin tiedetään vaikutusvallan rajat.

Tärkeä askel olisi se, että kaikessa G-järjestelmän yhteistyössä ja kokouksissa EU edustaisi myös Saksaa, Ranskaa, Britanniaa, Italiaa, Espanjaa ja Hollantia. Se kertoisi, että yhteinen tahtomme pitää ottaa tosissaan.

Mitä pidemmälle tulevaisuutta katsoo sitä suurempaan merkitykseen EU kansallisen intressimme kannalta kasvaa juuri ulko- ja kauppapoliittisena vaikuttajana. Sen pitää olla edunvalvojamme, jotta myös näissä oloissa kykenemme kehittämään teollista toimintaa Euroopassa, kyetään ratkaisemaan suuret turvallisuuskysymykset, ilmastoon ja energiahuollon varmuuteen liittyvät asiat. Tässä vaikuttamisessa epäonnistuminen heijastuu nopeasti hyvinvointiimme.

Kysymys EU integraatiosta on siis kyvystämme vaikuttaa globaaliin hallintaan ja omaan eurooppalaiseen talouteemme. Ei siis väittelystä integraation tai kansallisvaltioiden itsenäisyyden välillä.

Tähän jälkimmäiseen suhteeseen on löydettävä tasapaino jonka avulla voimme olla vahvoja globaalissa vaikuttamisessa ja että meillä olisi välineet myös vaikuttaa oman markkina-alueemme talouteen.

Hyvät ystävät

Lopuksi esitän arvion myös siltä, miltä Suomi näyttää poliittisena toimijana ulospäin.

Euroopassa me tulimme tunnetuksi maana, jolla on kolme a:ta ja on tarkka väsymiseen asti rahojensa perässä. Suomen spesiaalivaatimukset ymmärrettiin sisäpoliittisena välttämättömyytenä. Erikoista oli se, että muissa maissa vastaaviin erityisjärjestelyihin ei haluttu mennä. Minulla on se käsitys, että muualla panostettiin enemmän siihen, että itse kriisi on pyrittävä ratkaisemaan ja sen ratkaisemisessa ei saa päästää nettomaksajia kansallisen politiikan paineista huolimatta hajoamaan, koska sen jälkeen päätöksenteko olisi käynyt kaikissa maissa mahdottomaksi.

EU toimii sisäisesti siten, että kaikki tietävät, että välillä aina jollain maalla on suuria sisäpoliittisia vaikeuksia ja jokainen muu pyrkii ymmärtämään niitä mahdollisimman pitkälle ja auttamaan ratkaisun saamisessa siten, että se ei kuitenkaan luo odotusta muissa maissa. Mutta toisaalta tämän vastapainona on hiuksenhieno raja siitä, jonka jälkeen ollaan hienovaraisin keinoin ja vihjein osoittamassa, että muille vaikeuksia aiheuttava maa ei saa ymmärrystä muissa ongelmissaan, korkeissa EU-nimityksissä, lainsäädännön yksityiskohdissa, rahaväännöissä jne.

Vain järjestelmän sisällä toimivat pystyvät vastaamaan siihen, mikä on Suomen asema EU:n sisällä yhteistyösuhteissa. Minä en kykene sitä arvioimaan. Parhaillaan on käynnissä neuvottelut EU:n seitsemän vuoden budjetista. Sen lopputulos kaikki poikkeushelpotukset ja tuet yhteen laskien on se, että nettomaksajat ovat keskenään suht oikeassa nettomaksuroolissaan. Mutta yksityiskohdilla on helposti hintaa kymmeniä miljoonia euroja...

Mielenkiintoinen olisi kysymys, saiko Suomi kuinka suuren osan EU:n ja sen hakijavaltioiden äänistä mennessä turvaneuvostoäänestyksessä. Sitä tietoa ei ole missään olemassa.

Turvaneuvostoäänestys oli yksi ajan kuva. Se oli meille pettymys, mutta sitä ei pidä ylidramatisoida. Australialla ja Luxemburgilla oli myös hyvät perustelunsa.

Mutta selvää on, että vanha kuvamme kehitysmaiden ystävistä, rauhanturvaajasta, monien kehityskysymysten, naisten ja lasten asian ajajasta jne. ei ole syöpynyt maailman tietoisuuteen. Mikä on kuvamme Euroopassa ja YK-maailmassa?

Huolestuttavampana pidän sitä tiedämmekö itse mitä haluamme.

Islannin päälle ajateltu lentoharjoitustoiminta jätti kariuduttuaan oudon kuvan. Oliko lopulta yllätys, että Natollakin on sisäiset periaatteensa ja haluaako se operatiiviseen toimintaansa ulkopuolisia ja millä ehdoin. Hankkeen lähtökohtaa, tarkoitusta, motiivia ja sisältöä ei ole kunnolla viestitty, niin että kansalaiset ja ulkomaiset tarkkailijat saisivat siitä selkeän kuvan. Ei prosessi minullekaan avautunut.

Suhde Natoon on pitkään ollut rauhankumppanuussuhde, joka on toiminut melko ongelmitta. Olemme tunnustaneet Naton keskeisen merkityksen kriisinhallintaoperaatioiden toimijana ja standardina. Tämän rinnalla meillä oli vuosia itse ylläpitämämme optio jäsenyyteen. Itselleni tuo optio ja sen muotoilut tähtäsivät aina siihen, että kansallinen liikkumatilamme olisi aito ja vapaa. Se oli tärkeä signaali ulkomaailmaan.

Nyt hallitus on ohjelmassaan sitonut kätensä siten, että optiota ei tämän hallituksen aikana käytetä. Myös presidentinvaalien kampanja ja sen jälkeen sanottu on tulkittu niin, että kuudeksi vuodeksi kantamme on sidottu. Olemme siis itse rajanneet liikkumatilamme. Onkin mielenkiintoista nähdä miten hallitus ja Tasavallan Presidentti määrittävät

uudessa selonteossa option, onko se ennallaan vai ilmoitetaanko, että sitä ei ole tarkoitus käyttää.

Kuusi vuotta sitten presidentinvaaleissa lähes kaikki ehdokkaat – mukana myös silloinen presidentti ja pääministeri – eivät sitoneet kantaansa Natoon vaan optiota pidettiin voimassa. Optiosta pidettiin aidosti kiinni ja muistaakseni perusteltiin myös siten, että valtiojohdon ei pidä kuudeksi vuodeksi etukäteen sitoa kantaansa – se on pitkä aika maailmanpolitiikassa.

Avoin kanta on kansallisesti hyödyllinen, koska silloin meillä on mahdollisesti kriisityvissä poliittisissa tilanteissa enemmän diplomaattisia keinoja omalta puoleltamme kiristää ruuvia. Optio ei tarkoita jäsenhakemuksen jättämistä, mutta ei myöskään sen kieltämistä etukäteen.

Onko maailman tilanne muuttunut kuuden vuoden aikana siten, että muutosta Nato-kielteisempään kantaan on tarvittu. Mielestäni ei. Tapahtunut on pikemminkin ollut puhtaasti sisäpoliittista. Siinä ensisijaisena yleisönä on ollutkin kotimaa eivätkä muut maat kuten ulkopoliitiikassa yleensä.

Olenkin miettinyt, että kun toisaalta on sisäpoliittisesti motivoitusti irrottauduttu optiosta kielteiseen jäsenyyskantaan, niin onko tätä yritetty tasapainottaa tällä Islanti-keskustelulla? Koska se ei onnistunut, niin en usko sen olleen tarkoitus.

Mutta kysymyksiä on hyvä esittää, koska Islanti-case ei minunlaiselleni asioiden tarkkailijalle ole avautunut loogisena, jollaisina ulkopoliittisten tekojen on avauduttava.

Toinen vaikeasti avautuva kysymys on suhteemme kriisinhallintaan. Balkanin kriisin jälkeen olemme olleet hyvin johdonmukaisia Suomessa, EU-yhteistyössä ja Nato-yhteistyössä, että luomme kansanmurhien estämiseksi väliintulokykyjä. EU:n puitteisiin luotiin päivystysvuoroihin

perustuva järjestelmä, omaa koulutustamme on kehitetty. Kaikki on tehty kuten YK:n toive oli.

Libyan tapahtumien kohdalla mieleeni kuitenkin nousi epäily, että onko meillä sittenkään halua toimia jos apuamme pyydetäisiin. Se olisi näin jälkikäteenkin katsellen ollut operaatio, jossa olisimme voineet olla turvallisesti mukana ja osoittaa, että kansanmurhan mahdollisuus koskettaa myös meitä. Se oli ensimmäinen kriisi, jossa testattiin poliittista valmiutta olla ennaltaehkäisemässä todennäköistä kansanmurhaa.

Myös tästä kriisinhallintakyvystä ja sen käyttömahdollisuudesta selonteossa on syytä kirjoittaa. YK:n turvaneuvoston mandaatti on meille aina hyvin tärkeä, mutta emme saa jäädä EU:ssa USA:n, Kiinan tai Venäjän kantojen vangiksi. Eikä yksittäinen jäsenmaa saa lamauttaa koko unionin mahdollista toimintakykyä.

Tässäkin asiassa jos jokin on muuttunut, muutos ei ole tapahtunut ulkopuolellamme vaan sisällämme.

Siksi kannustaisinkin Suomea tarkastelemaan toimintaansa ulkopuolisen tarkkailijan silmin, kuinka meitä pystyy lukemaan ja kuinka johdonmukainen tarinamme on.

Pienen maan paras turva on lopulta se, että meillä on laajasti ystäviä ja harjoitamme politiikkaa, joka ei yllätä ketään vaan on johdonmukaista. Ja kun muutetaan jotain – mikä on täysin hyväksyttävää - tehdään se ymmärrettävästi ja selkeästi viestien niin, että muutoksen myötä uuden politiikan logiikka ja takana olevat motivaatiotekijät ymmärretään.